

آزمون شبیه ساز نیمسال اول درس : تاریخ		ساعت شروع :	تاریخ امتحان :	مدت امتحان :
نام و نام خانوادگی :		رشته : انسانی	پایه ی دهم دوره ی متوسطه	تعداد صفحات : ۶ صفحه
آزمون شبیه ساز + پاسخنامه		جهت دریافت ۷ روز مشاوره و برنامه ریزی رایگان پادینو با شماره 02166906790 تماس بگیرید		
ردیف	سوالات			
	نمره			

تاریخ

- ۱ مهم‌ترین دستاوردهای رومیان باستان در حوزه معماری و مهندسی چه بود؟
- ۲ چگونگی تشکیل، اوج‌گیری و انحطاط حکومت موری در هند را شرح دهید.
- به سوالات داده‌شده پاسخ کوتاه دهید.
- ۳ در کدام دوران، آئین بودا به چین راه یافت؟
- ۴ کارگزار کل کشور مربوط به کدام تمدن باستان است؟
- ۵ امروزه مطالعه وضعیت دینی و اعتقادات مردم دوره گردآوری خوراک چگونه صورت می‌گیرد؟ توضیح دهید.
- ۶ وضعیت ادبیات و هنر را در مصر باستان شرح دهید.
- ۷ معایب و محاسن موقعیت جغرافیایی فلات ایران در شکل‌گیری تمدن ایران باستان را توضیح دهید.

۸ مراحل کار باستان‌شناسان را به ترتیب بیان کنید. هر مرحله را مختصری شرح دهید.

۹ آیین کنفوسیوس چگونه به وجود آمد و اساس تعلیم آن چه بود؟

۱۰ دو ویژگی مهم که به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی ایران در دوران باستان وجود داشت چه بود؟ شرح دهید.

۱۱ تاریخ‌نگاری نوین از چه زمانی شکل گرفت و چه ویژگی‌هایی دارد؟

۱۲ نتایج و دستاوردهای کاوش‌ها و تحقیقات جدید درباره تاریخ ایران باستان چه بود؟

۱۳ ارتباط آیین برهمنی با آیین دینی آریاییان و آیین بودایی چیست؟

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدامیک غلط است.

۱۴ در مرحله استخراج و تنظیم اطلاعات، باستان‌شناسان با مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف می‌کوشند. روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آنان بر یکدیگر را توضیح دهند.

۱۵

اعتقادات انسان‌های اولیه با مشکلات و مخاطرات زندگی آنان مانند بیماری، مرگ، سیل و خشکسالی ارتباط داشته است.

۱۶

در ۱۲۰۰۰ سال پیش کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت.

۱۷

نواحی استوایی و مرطوب جنوب هند زیر سلطه مهاجران آریایی درآمد و قوم دراویدی‌ها تابع آن‌ها شدند.

۱۸

دولت فرانسه اجازه حفاری و امتیاز احصاری کاوش‌های باستانی در سرتاسر ایران را به دست آورد.

۱۹

سیاست و حکومت میان رومیان به چه صورتی بود؟

۲۰

ارتباط علوم باستان‌شناسی و تاریخ با یکدیگر را تشریح کنید.

۲۱

وظیفه برهمنان در هند باستان چه بود؟

۲۲

تأثیر اندیشه و تعلیمات کنفوسیوس را بر نظام سیاسی و اجتماعی چین بیان کنید.

۲۳

سابقه حضور انسان در فلات ایران پیش از آغاز عصر کشاورزی چگونه است؟

۲۴

کاوش‌های باستان‌شناسی و تحقیقاتی که درباره تاریخ ایران در دوره باستان در دویست سال گذشته صورت گرفت چه دستاوردهایی داشت؟

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۲۵ به دلیل کمبود بارندگی در بین‌النهرین، ساکنان این منطقه با ..... و ..... زمین‌های وسیعی را در اطراف رودهای دجله و فرات به زیر کشت بردند.

۲۶ رومیان با درهم آمیختن ..... و ..... جمهوری رم را تأسیس کردند.

۲۷ شباهت و تفاوت گاه‌شماری مصری با گاه‌شماری اوستایی چیست؟

۲۸ تفاوت منابع دسته اول یا اصلی با منابع دست دوم یا فرعی چیست؟

۲۹ مرحله شناسایی منابع در پژوهش تاریخی چگونه انجام می‌شود؟

۳۰ کهن‌ترین ساکنان فلات ایران چه کسانی بودند و در چه مناطقی اسکان یافتند؟

۳۱ حکومت و سیاست در یونان باستان به چه صورتی بود؟

۳۲ درباره چگونگی رابطه میان باستان‌شناسی و علم تاریخ، توضیح دهید.

۳۳ جمهوری روم چگونه به قدرتی بزرگ در مدیترانه تبدیل شد؟

۳۵ با استفاده از نقشه زیر، توضیح دهید جغرافیای تمدن بین‌النهرین شامل چه سرزمین‌هایی می‌شود؟

۳۶ چگونه گذشته، حال و آینده به یکدیگر پیوند می‌خورند و ضرورت مطالعه تاریخ را تبیین می‌کنند؟

۳۷ چه عواملی موجب شده که جامعه و فرهنگ ایرانی در طول زمان دچار فروپاشی نشود؟

۳۸ سه تفاوت عمده دو نمودار زیر (که میزان آگاهی مورخان دوره‌های مختلف از تاریخ ایران باستان را نشان می‌دهد) را بنویسید.

پیشدادیان	اَشکانیان	ساسانیان
دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)	دوران حکومت ایران (۷۰۰ ق.م تا ۶۵۱ م.)
دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران حکومت ایران (۷۰۰ ق.م تا ۶۵۱ م.)
ایلام	عَبَد	هخامنشیان
اسکانیان	اسکانیان	اسکانیان

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۴۰ ریگ ودا به زبان ..... سروده شده است.

۴۱ دیوار بزرگ چین، توسط ..... تکمیل شده است.

۴۲ کهن‌ترین بخش وداها، ..... نام دارد.

۴۳ بر اساس کاوش‌های باستان‌شناسی اولین تمدن پیشرفته هند در کنار رودخانه ..... شکل گرفتند.

۴۴ به نظر شما چرا در ایران عهد باستان به خصوص در زمان تمدن ایلام، زنان از جایگاه بالایی در جامعه برخوردار بودند؟ تحلیل خود را در این باره بنویسید.

آزمون شبیه ساز نیمسال اول درس : تاریخ	ساعت شروع :	تاریخ امتحان :	مدت امتحان :
نام و نام خانوادگی :	رشته : انسانی	پایه ی دهم دوره ی متوسطه	تعداد صفحات : ۷ صفحه
آزمون شبیه ساز + پاسخنامه	جهت دریافت ۷ روز مشاوره و برنامه ریزی رایگان پادینو با شماره 02166906790 تماس بگیرید		
ردیف	پاسخنامه		
	نمره		

تاریخ

۱ برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت. رومیان به افتخار پیروزی‌های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا کردند. آنان همچنین در رم و دیگر شهرهای قلمروی امپراطوری مثل انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارس، ساختمان‌های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد. یکی دیگر از دستاوردهای مهم تمدن روم، ایجاد شبکه پیشرفته‌ای از جاده‌ها بود. مهندسان و کارگران رومی برای احداث جاده‌های سنگفرش شده، دامنه تپه‌ها را می‌بردند، تونل می‌کنند، پل می‌ساختند و باتلاق‌ها را پر می‌کردند. بسیاری از این جاده‌ها تا قرن‌ها مورد استفاده بود.

۲ با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام "چندرا گوپتا" برضد یونانیان سر به شورش برداشت. او با به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسله موری را بنیان گذاشت. حکومت موری در دوران فرمانروایی آشوکا به اوج قدرت رسید و قلمرو خود را به سرتاسر هند، به‌جز قسمت‌های جنوبی آن، گسترش داد. حکومت موری پس از آشوکا ضعیف شد و کم‌کم سلسله دیگری به نام گوپتا بر سر کار آمد و چندین قرن بر هند فرمان راند.

پاسخ سؤالات ۳ تا ۴

۳ در دوران سلسله‌های آئین بودا به چین راه یافت.

۴ وزیر توسط فرعون برای اداره امور مالی و قضایی انتخاب می‌شود.

۵ امروزه باستان‌شناسان می‌کوشند از طریق بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی مانند بومیان استرالیا و قبیله‌های سرخ‌پوست آمریکای جنوبی، به معتقدات دینی انسان‌های نخستین پی ببرند. اعتقادات انسان‌های اولیه با مشکلات و مخاطرات زندگی آنان مانند بیماری، مرگ، سیل و خشکسالی ارتباط داشته است.

۶ یکی از دستاوردهای برجسته تمدن مصر باستان، ابداع خط‌های مختلف هیروگلیف و دموتیک بود که از هر یک در جاهای متفاوت استفاده می‌شد. مصریان همچنین با استفاده از نی، کاغذ پاپیروس را ابداع کردند. شماری از این پاپیروس‌ها که حاوی مطالب ادبی، دینی، شرح حال و اقدامات فرعون‌ها است، بر جای مانده است. تمدن مصر بیش از هر چیز به خاطر بناهای باستانی مانند اهرام، معابد، کاخ‌ها و نیز آثار هنری به‌ویژه مجسمه‌ها شهرت دارد. مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ‌خارا بهره‌مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم و دیگر بناها از آن‌ها استفاده می‌کردند. ساخت این بناهای عظیم نیازمند دانش و مهارت بسیار بود و ساختن آن‌ها بدون محاسبات دقیق هندسی و ریاضی امکان‌پذیر نبود. مصریان باستان همچنین در نقاشی، مجسمه‌سازی و ساخت جنگ‌افزارها و دیگر ابزارها، خلاقیت و مهارت داشتند و آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند. آنان برای ساختن این اشیاء از معادن دور دست، مس و طلا استخراج می‌کردند.

محاسن: چنین موقعیتی ایران را به کانون مبادلات فرهنگی، هنری و اقتصادی در جهان باستان تبدیل کرد و موجب شد تا ایرانیان نقش فعال و مؤثری در انتشار و گسترش فرهنگ و تمدن به عهده بگیرند.

معایب: به خاطر این موقعیت جغرافیایی، ایران پیایی در معرض مهاجرت‌ها و هجوم اقوام مختلف و حمله‌های نظامی حکومت‌های خارجی قرار داشت که تأثیر فوق‌العاده‌ای بر زندگی سیاسی، اجتماعی، فکری، فرهنگی و اقتصادی ایرانیان در طول تاریخ گذاشت.

الف) شناسایی و کشف: نخستین گام باستان‌شناسان شناسایی و کشف مکان‌ها و محوطه‌های باستانی و تاریخی است. البته برخی از آثار و بناهای تاریخی، مانند تخت‌جمشید و طاق بستان، بر سطح زمین قرار دارند و به‌آسانی قابل شناسایی هستند، اما بخش زیادی از آثار باستانی زیر خاک و یا در اعماق دریاها و رودخانه‌ها قرار گرفته‌اند.

ب) حفاری: گام دوم فعالیت باستان‌شناسی حفاری برای بیرون آوردن و نمایان کردن آثاری است که در دل خاک قرار گرفته‌اند. حفاری، یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان و نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؛ چراکه ممکن است با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود.

پ) استخراج و تنظیم اطلاعات: در این مرحله، باستان‌شناسان آثار یا بناهای باستانی کشف‌شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح به‌کار رفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان، بررسی می‌کنند. علاوه بر این، باستان‌شناسان با مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند.

در عصر باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند. یکی از برجسته‌ترین این اندیشمندان، کنفوسیوس بود که چند قرن پیش از شی‌هوانگ‌تی می‌زیست. کنفوسیوس بیش از هر چیز به رفتار اخلاقی توجه داشت و درباره دین یا خدایان چینی خیلی کم سخن گفته است. اساس تعلیم او این بود که مردم چطور باید رفتار کنند و حاکمان چگونه باید رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند.

موقعیت جغرافیایی فلات ایران نیز تأثیر زیادی بر شکل‌گیری تاریخ و تمدن آن داشته است. ایران به‌واسطه موقعیت جغرافیایی خاص خود در جنوب‌غربی آسیا، پل ارتباطی شرق و غرب جهان باستان بود. در عصر باستان، مهم‌ترین راه‌های زمینی و دریایی که تمدن‌ها و کشورهای بزرگ را به یکدیگر متصل می‌کردند، از میهن ما می‌گذشتند و خلیج فارس و دریای مکران نقش مهمی در برقراری ارتباط تجاری، سیاسی، نظامی و فرهنگی میان سرزمین‌های دور و نزدیک جهان آن روز داشتند. این موقعیت جغرافیایی، ایران را به کانون مبادلات فرهنگی، هنری و اقتصادی تبدیل کرده بود. از سوی دیگر، کشور ما به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، در معرض مهاجرت‌ها و هجوم پیایی اقوام مختلف و حکومت‌های خارجی قرار داشت. این مهاجرت‌ها و هجوم‌ها تأثیر فوق‌العاده‌ای بر جنبه‌های گوناگون زندگی سیاسی، اجتماعی، فکری، فرهنگی و اقتصادی ایرانیان در طول تاریخ گذاشته است.

تاریخ‌نگاری نوین به دنبال پیشرفت‌های علمی و فکری در دوره رنسانس شکل گرفت که دارای ویژگی‌های زیر است:

- ۱- علم تاریخ صرفاً به توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود، بلکه همه ابعاد زندگی جوامع گذشته را دربرمی‌گیرد؛
- ۲- علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده نمی‌کند؛ بلکه زمینه‌ها، علت‌ها و نتایج و آثار حوادث را هم مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد؛
- ۳- علاوه بر این از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه و... استفاده می‌کند.

آیین برهمنی بر پایه ستایش و پرستش خدایان متعدد وداها، که کتاب مقدس آریاییان مهاجر به هند بود، به وجود آمد، اما آداب و مناسک دشواری را بر آن افزود. این مناسک طاقت‌فرسا موجب رویگردانی برخی از پیروان این آیین و ایجاد زمینه برای شکل‌گیری آیینی جدید شد. آیین بودایی برای مبارزه با باورهای خرافی و رسوم دشوار کیش برهمنی ظهور کرد.

پاسخ سؤالات ۱۴ تا ۱۸

نادرست

درست

نادرست

نادرست

نادرست

رومیان با درآمیختن فرهنگ کهن طایفه‌ای و نظام دولت- شهری جمهوری روم را تأسیس کردند. بر اساس قانون اساسی رم، ساختار حکومت، شامل چند مجلس و شماری مقام‌های اجرایی بود. اشراف به‌واسطه مجلس سنا، و عامه مردم ازطریق مجمع نمایندگان خود در اداره امور کشور شرکت می‌کردند. ریاست قوه اجرایی به دو کنسول اعطا می‌شد که از میان اعضای سنا برای یک سال، بدون تکرار، انتخاب می‌شدند. وقتی یکی از کنسول‌ها در میدان جنگ، نیروهای جمهوری را هدایت می‌کرد، کنسول دیگر اداره امور داخل را بر عهده می‌گرفت. ارتش روم برای دولتمردان رومی عرصه آموزش و اثبات لیاقت بود. هیچ شهروند رومی به منصب دولتی برگزیده نمی‌شد، مگر آنکه در ده نبرد شرکت کرده باشد.

باستان‌شناسی و علم تاریخ، ارتباط تنگاتنگی دارند. از یک سو باستان‌شناسان از نوشته‌های مورخان برای شناسایی، کشف و مطالعه آثار و مکان‌های باستانی بهره می‌برند و از سوی دیگر نتایج کاوش‌های باستان‌شناسان منبع ارزشمندی برای تحقیقات مورخان به شمار می‌رود. باستان‌شناسی همچنین به مطالعه دوره‌های تاریخی کمک فراوان کرده است. کاوش‌های باستان‌شناسی و یافته‌های علمی باستان‌شناسان به مورخان کمک زیادی می‌کند که ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی جوامع دوره‌های تاریخی را بهتر بشناسند.

حفظ سرودهای وداها از گزند فراموشی - تعلیم آموزه‌های دینی و اجرای آداب مذهبی

یکی از اقدام‌های موثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود. در چارچوب این اصول، افراد بر اساس توانمندی و شایستگی‌های خویش و نه بر مبنای ثروت و وابستگی‌های خانوادگی به خدمت گرفته می‌شدند. از این‌رو کسانی که داوطلب خدمات دولتی بودند به‌منظور اثبات استعداد و صلاحیت خود لازم بود در آزمون‌های مختلفی شرکت کنند.

بعضی پژوهشگران احتمال داده اند گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه قاره هند در دوران پارینه سنگی به‌سوی سرزمین ما مهاجرت کرده‌اند. کهن‌ترین نشانه و آثاری که از حضور انسان در ایران تاکنون کشف شده، مربوط به بستر کشف رود در نزدیکی مشهد در خراسان رضوی است. قدمت ابزارهای سنگی یافت شده در این مکان را حدود امیلیون سال تخمین زده‌اند.

کاوش‌های باستان‌شناسی و تحقیقاتی که درباره تاریخ ایران در دوره باستان در دوپست سال گذشته صورت گرفت، دستاوردهای گوناگونی داشته است. اگرچه بخشی از آثار تاریخی کشف‌شده در کاوش‌های باستان‌شناسی، به موزه‌های اروپا و آمریکا انتقال یافت، اما در نتیجه این کاوش‌ها، اطلاعات تاریخی بسیار ارزشمندی به دست آمد. این آگاهی‌ها کمک کرد تا سلسله‌های پادشاهی مادی تا ساسانیان بهتر و بیشتر شناخته شوند و امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه، تا حدودی فراهم آمد. کاوش‌های باستان‌شناسی و پژوهش‌های جدید همچنین نشان داد که چندین هزار سال پیش از مهاجرت اقوام آریایی، ساکنان فلات ایران به یکجانشینی و کشاورزی روی آورده و تمدن نسبتاً پیشرفته‌ای را بنیان نهاده بودند. یکی دیگر از نتایج تحقیقات دو قرن گذشته، تقسیم‌بندی جدیدی بود که مورخان از تاریخ ایران در دوره باستان ارائه کردند.

پاسخ سؤالات ۲۵ تا ۲۶

حفر آبراه‌ها - ایجاد آبگیرهای متعدد

فرهنگ کهن طایفه‌ای - نظام دولت شهری

گاه‌شماری مصری و اوستایی هر دو خورشیدی بودند و سال به ۱۲ ماه سی روزه تقسیم می‌شود و پنج روز اضافی به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌شد. با این تفاوت که مصریان سال را ۳۶۵ روز و یک‌چهارم شبانه‌روز می‌گرفتند و هر چهار سال، یک روز به سال می‌افزودند و کبیسه می‌گرفتند؛ اما ایرانیان سال را ۳۶۵ روز می‌گرفتند و سالشان از سال حقیقی عقب می‌افتاد. به همین دلیل بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به سال اضافه می‌کردند و این گونه کبیسه می‌گرفتند.

منابع دست اول به همه آثاری گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن نوشته شده و نویسندگان آن، خود ناظر بر رویداد بوده‌اند و یا شرح ماجرا را از شاهدان شنیده‌اند و نیز تمامی آثار باستانی و تاریخی برجای‌مانده از گذشته، منابع دست اول هستند، اما منابع دست دوم یا فرعی به همه آثار یا تحقیقاتی گفته می‌شود که مدت‌ها پس از وقوع رویدادها و با استفاده از منابع دست اول پدید آمده‌اند.

- در این مرحله، پژوهشگر پس از شناسایی منابع و اسناد تحقیق؛
- میزان اعتبار، دقت و صحت آن‌ها را ارزیابی می‌کند؛
- مثلاً بررسی می‌کند که نویسندگان منابع چه کسانی بوده‌اند؛
- چه گرایش دینی، اجتماعی یا سیاسی داشته‌اند؛
- آیا خود شاهد وقایع بوده‌اند یا از زبان دیگران حوادث را نقل کرده‌اند؛
- تا چه اندازه در نقل رویدادها دقت و صداقت داشته‌اند؛
- همچنین اگر محقق از اسناد استفاده کند، باید از اصالت سند و جعلی نبودن آن مطمئن شود.

سابقه حضور انسان در فلات ایران به‌طور دقیق روشن نیست، اما بعضی پژوهشگران احتمال داده‌اند گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند در دوران پارینه‌سنگی به‌سوی سرزمین ما مهاجرت کرده‌اند. کهن‌ترین نشانه و آثاری که از حضور انسان در ایران تاکنون کشف شده مربوط به بستر کشف‌رود در نزدیکی مشهد در خراسان رضوی است. قدمت ابزارهای سنگی یافت‌شده در این مکان را حدود ۱ میلیون سال تخمین زده‌اند. از دیگر مناطق ایران، به‌ویژه از غارها نیز ابزارهای سنگی مختلفی با قدمت کمتری به‌دست آمده است. به هر حال تا ۱۲ هزار سال پیش، نواحی پایکوهی و دشت‌های ایران جولانگاه انسان‌هایی بوده که در پی شکار جانوران و گردآوری گیاهان خوراکی بوده‌اند.

یکی از ویژگی‌های برجسته تمدن یونان باستان، شیوه متفاوت حکمرانی بود که توسط یونانیان به وجود آمد. در یونان باستان، مانند بسیاری از کشورهای دیگر، نخست شاهان به‌صورت موروثی حکومت می‌کردند، اما در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه‌ای از ثروتمندان و اشراف برآمدند و به‌جای شاهان، قدرت را در دست گرفتند. در قرن‌های ششم و پنجم قبل از میلاد، نوعی مردم‌سالاری در یونان و به‌ویژه در دولت-شهر آتن شکل گرفت که البته با نظام‌های مردم‌سالاری امروزی تفاوت داشت.

باستان‌شناسی و علم تاریخ، ارتباط تنگاتنگی دارند؛ از یک سو باستان‌شناسان از نوشته‌های مورخان برای شناسایی، کشف و مطالعه آثار و مکان‌های باستانی بهره می‌برند و از سوی دیگر، نتایج کاوش‌های باستان‌شناسان، منبع ارزشمندی برای تحقیقات مورخان به شمار می‌رود.

جمهوری رم، سیاست توسعه‌طلبانه نظامی گسترده‌ای را در خارج از مرزهای شبه‌جزیره ایتالیا پیش گرفت و در فاصله سال‌های ۲۶۴ تا ۱۴۶ ق.م. سلسله جنگ‌های بزرگی میان آن جمهوری از یک سو و حکومت کارتاژ و پادشاهان مقدونی، از سوی دیگر، رخ داد.

کارتاژیان بر بخش‌هایی از دریای مدیترانه و شمال آفریقا و مقدونیان بر مقدونیه و یونان حکومت می‌کردند. سرانجام، رومیان رقیبان خود را شکست دادند و بر دریای مدیترانه و سرزمین‌های پیرامون آن مسلط شدند. در نتیجه این فتوحات، جمهوری رم تبدیل به قدرتی بزرگ در مدیترانه شد و به توسعه‌طلبی خود در اروپا، آفریقا و آسیا ادامه داد.

- آن‌ها به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند.
- توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.
- این مورخان بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند.
- به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت چندانی نمی‌دادند.
- برخی از وقایع‌نویسان به‌عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند و آنان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کردند.
- بعضی از مورخان درباری به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند و می‌توانستند از آن‌ها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کنند.

همان‌طور که در نقشه می‌بینیم، جغرافیای تمدن بین‌النهرین، تنها به شهرهای ساخته‌شده میان دو رود دجله و فرات گفته نمی‌شود و گستره آن وسیع‌تر است. تمامی سرزمین‌های پست غرب فلات ایران، یعنی از سرچشمه این رودها در ترکیه و ارمنستان، مسیر آن‌ها در کشور عراق و سپس پیوستن این دو به کارون در قسمت جنوب‌غربی ایران کنونی تا ریختن به خلیج فارس را دربرمی‌گیرد.

- دامنه شناخت و آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی‌شود، بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می‌کند؛
- زیرا رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند، اما آثار و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می‌دهد؛
- برای مثال، نتایج و تأثیرات برخی حوادث عظیم تاریخی مانند تأسیس سلسله بزرگ هخامنشیان، جنگ‌های صلیبی، نهضت رنسانس، کشفیات جغرافیایی و انقلاب‌های بزرگ معاصر، فقط به زمان وقوع این حوادث محدود نبوده، بلکه دوران پس از آن حوادث را نیز به طرز چشمگیری متأثر کرده است.
- همچنین تحولی که پیامبران الهی یا شخصیت‌های مهم تاریخی همچون افلاطون، ارسطو، کوروش، ابن‌سینا، شاه اسماعیل صفوی، ناپلئون، امیرکبیر و امام خمینی ایجاد کردند، نه تنها جوامع عصر خویش، بلکه نسل‌های بعدی بشر را نیز تا به امروز تحت تأثیر قرار می‌دهد و بر آیندگان نیز تأثیرگذار خواهد بود.
- مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند.
- بدین گونه، علم تاریخ می‌تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده کمک کند.

- آگاهی تاریخی ایرانیان از گذشته خودشان
- شامل زبان، فرهنگ، مذهب و دیگر جلوه‌های تمدنی ایرانی بودن
- نقش زیادی در حفظ هویت آنان در طول تاریخ داشته است. نیاکان ما به اتکای چنین آگاهی و دلبستگی به زبان و فرهنگ خویش، توانسته‌اند در برابر حوادث عظیمی همچون حمله اسکندر مقدونی و تهاجم ویرانگر مغولان و سایر هجوم‌های خارجی، دوام بیاورند.
- مانع فروپاشی جامعه و فرهنگ ایرانی شوند.

نمودار اول درک تاریخی ایرانیان تا دو قرن پیش و قبل از رمزگشایی و خوانده‌شدن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی را نشان می‌دهد و نمودار دوم، اطلاعات تاریخی مورخان ایرانی پس از کاوش‌های باستان‌شناسی است. تفاوت‌ها چنین است: نمودار اول تاریخ ایران باستان را بر اساس ترکیبی از افسانه و واقعیت بیان کرده، اما نمودار دوم مبتنی بر کاوش‌های باستان‌شناسی و بررسی‌های علمی است. تفاوت دوم آن است که در نمودار اول، تاریخ عصر باستان به چهار دوره تقسیم شده، اما نمودار دوم به دو دور، اصلی پیش از تاریخ و دوران تاریخی تقسیم و سپس دوران تاریخی به دو دوره اصلی پیش آریایی و حکومت آریاییان تقسیم شده است. در نمودار اول اطلاعاتی از سلسله‌های ایلام، ماد، هخامنشی و سلوکیان نیست، اما در نمودار دوم این اطلاعات اضافه شده است، همچنین در نمودار اول محدوده زمانی این سلسله‌ها به‌طور دقیق مشخص نیست و فقط توالی آن‌ها ذکر شده است.

پیشدادیان	ایرانیان	اشکانیان	ساسانیان
دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)			
دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران پیش آریایی (۳۰۰۰ ق.م تا حدود ۷۰۰ ق.م)	دوران حکومت آریاییان (۷۰۰ ق.م تا ۲۵۱ م)	
	ایلام	ماد	اشکانیان
		سلوکیان	هخامنشیان

در قرن های ششم و پنجم قبل از میلاد، نوعی مردم سالاری در یونان و به ویژه در دولت شهر آتن شکل گرفت که البته با نظام های مردم سالاری امروزی تفاوت داشت.

در آتن، فقط مردان بالغی که از پدر و مادری آتنی به دنیا آمده بودند و شهروند آنجا محسوب می شدند، حق رأی داشتند و می توانستند در اداره امور دولت شهر مشارکت کنند. زنان، بردگان و بیگانگان مقیم آتن که بیشتر جمعیت آن دولت-شهر را تشکیل می دادند، از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند.

پاسخ سؤالات ۴۰ تا ۴۳

۴۰ سانسکریت

۴۱ شی هوانگ تی

۴۲ رینگ ودا

۴۳ سند

۴۴ پاسخ این پرسش به نظر دانش آموزان بستگی دارد اما:

به دست آمدن پیکره های الهه های مادر در نقاط مختلف ایران من جمله شوش (مرکز ایلام) نشان از فراگیر بودن عقیده به این الهه ها در سرتاسر ایران دارد؛ بنابراین یکی از ویژگی های مهم تمدن ایلامی درواقع تمدن کهن ایرانی مقام و منزلت والایی است که زنان داشته اند. به طور کلی در جوامع باستانی فلات ایران، زنان موقعیت اجتماعی ممتازی داشتند و دارای قدرت و نفوذ فراوان بودند. زنان در کارهای مهم جامعه، نقش اساسی و تعیین کننده داشتند.